

Nr 130.

Ankom till Riksdagens kansli den 18 maj 1912 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående Riksdagens samtycke till antagande af ett utaf Svenska Pansarbåtsföreningen gjordt erbjudande af medel för anskaffning af en pansarbåt.

I en den 15 maj 1912 till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling hänvisad proposition (nr 273) har, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden för samma dag, Kungl. Maj:t, som genom särskildt beslut samma dag förklarat sig för sin del beredd att antaga ett af Svenska Pansarbåtsföreningen afgifvet erbjudande att under viss förutsättning tillhandahålla statsverket de belopp, som erfordras för byggande af en pansarbåt af i erbjudandet angifven beskaffenhet samt dess behöriga bestyckning och utrustning, däri inbegripen 1 ¹/₂ ammunitionsutredning, allt i den mån dessa belopp enligt upprättade leveranskontrakt förfalla till betalning eller eljest erfordras för utgifternas bestridande, föreslagit Riksdagen att lämna sitt samtycke till antagandet af nämnda erbjudande.

Då Kungl. Maj:t ansett sig böra inhämta Riksdagens samtycke till mottagande af Svenska Pansarbåtsföreningens öförmälda gifva till svenska staten, får utskottet, under uttalande af att utskottet synnerligen högt uppskattar den omfattande offervillighet och det stora, fosterländska in-

*Utskottets
yttrande.*

tresse för landets försvar, hvarom sammanskjutandet af denna storartade gåfva bär vittne, gifvetvis utan tvekan hemställa,

att Riksdagen må lämna sitt samtycke till antagandet af ifrågavarande, af Svenska Pansarbåtsföreningen afgifna erbjudande.

Stockholm den 18 maj 1912.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Vid förestående ärendes behandling inom utskottet hafva närvarit: herrar *A. G. L. Billing, A. Ekman, S. H. Kvarnzelius*, grefve *F. Wachtmeister, O. Jonsson*, friherre *J. T. Gripenstedt*, grefve *P. O. L. Klingspor*, friherre *J. G. Beck-Friis, A. C. Lindblad, C. G. Ekman, N. O. Bruce, H. H. K. Ericson, H. Andersson, P. Olsson, C. Persson, K. V. Rydén, N. E. Lindberg, J. Ström, E. A. Nilson, E. F. Hellberg* och *A. Anderson* i Råstock.

Reservation

af herrar *A. C. Lindblad, K. V. Rydén, N. E. Lindberg* och *A. Anderson* i Råstock, som anført:

»I de superlativa ordalag angående den erbjudna pansarbåtsgåfvan, af hvilka statsutskottet mot god tradition använder sig i sin motivering för tillstyrkande af Kungl. Maj:ts nu gjorda framställning, anse vi oss förhindrade att instämma. Som enhvar torde erinra sig, har insamlingen till densamma visst icke från början varit så i allo framsprungen af enbart de mest upphöjda motiv och tänkesätt. Det kan knappast vara någon obekant, att, särskildt den första tiden, pansarbåtsagitationen på många håll hade en starkt partipolitisk färg, vändande sin udd mot regeringen och den nya riksdagsmajoriteten. Väl trängdes de partipolitiska tendenserna under ett senare skede af Svenska Pansarbåtsföreningens in-

samling alltmer tillbaka, men det enda fullt tillfredsställande beviset för att pansarbåtsgåfvan skulle vara *buren allenast* af 'fosterländskt sinne för landets försvar' har *icke* af gifvarne presterats, då de insamlade medlen *icke förutsättningslöst* öfverlämnats för sjöförsvarets stärkande.

För ett antagande af det gjorda erbjudandet synas emellertid vissa vägande skäl tala.

Till hufvudsaklig del ha sålunda pansarbåtsmedlen hopbringats af de förmögnare och förmögnaste samhällslagren, och den stora summan bör verkligen en tid framåt kunna *bereda lättnad* i de fattiga klassernas tunga offer för militära ändamål. Insamlingen synes ock gifva en för statsmakterna värdefull bekräftelse på riktigheten i vår uppfattning, att försvarsbördorna böra i långt högre grad än nu är fallet läggas på de förmögnare samhällsklassernas axlar.

Vidare kunna med skärpa fastslås de bindande uttalanden angående F-båtens användbarhet äfven såsom alldeles ensam i sitt slag, hvilka nu gjorts af chefen för marinstaben. Af dessa framgår först och främst, såsom äfven försvarsberedningarna påvisat, att ett mottagande af en utan kostnad för staten åstadkommen gåfva till detta ändamål *icke* i något afseende föregriper de pågående försvarsutredningarna eller är ägnadt att förryeka en planmässig anordning af försvaret i dess helhet. Men därutöfver måste vi finna, att, äfven efter ett mottagande af förberörda gåfva, lämnats *fullständigt öppen* icke blott frågan om en framtida pansarbåtstyp utan äfven spörsmålet, huruvida sjöförsvaret framdeles öfver hufvud taget skall inrymma några större pansarbåtar.

Framhållas bör likaledes, att i förevarande proposition de mest auktoritativa uttalanden ställt i utsikt, att F-båtens byggande för *skänkta* medel *icke* skall föranleda några som helst ökade kostnader för underhåll och bemanning, då dessa kunna utjämnas genom utrangering eller öfverförande till andra linjen af äldre fartyg.

Då vi sålunda måste anse, att numera onekligen garantier finnas mot ett obehörigt påverkande af försvarsberedningarnas arbete, och då gåfvans mottagande — utan att föranleda statsverket någon utgift — måste verka tillbakahållande på sjöförsvarets uppdrifna kraf på statskassan, ha vi ansett icke tillräckligt vägande skäl föreligga att framställa yrkande om gåfvans afvisande.»